

Werk leren maken van filosofie

Missie en visie

Hogeschool voor Toegepaste Filosofie

Versie: april 2025

Inhoudsopgave

1. Onze missie en kernwaarden	p. 3
2. Onze onderwijsvisie	p. 5
3. De HTF als leer-werkgemeenschap	p. 7

1. Onze missie en kernwaarden

De Hogeschool voor Toegepaste Filosofie (HTF) is een door idealen gedreven organisatie, opgericht en uitgebouwd door docenten filosofie, hoogleraren en filosofische professionals uit de beroepspraktijk. Onze missie: filosofie laten doordringen tot in de haarvaten van de samenleving – van bedrijven en overheidsinstanties tot culturele organisaties en scholen. Het belang van filosofie, en van filosofie *bedrijven*, was nog nooit zo groot als in deze tijd. In een complexe, veranderlijke en gepolariseerde samenleving, die voor meerdere grote uitdagingen staat, is er op steeds meer plekken behoefte aan reflectie, oriëntatie en verbinding. Met ons onderwijs worden filosofische professionals opgeleid, die in deze behoefte kunnen voorzien. Met het onderwijs, onderzoek en de opdrachten die zij uitvoeren, dragen alle HTF-docenten direct bij aan onze missie.

Filosofie (of wijsbegeerte) behelst voor ons veel meer dan een ideeëngeschiedenis; het gaat om inzetbare denkvaardigheden en een professionele filosofische houding. De basiswaarden die hier inhoud aan geven zijn:

1. **conceptueel denken:** toegepaste filosofie is onderzoeken hoe ideeën, begrippen en praktijken in elkaar zitten, met elkaar samenhangen, hoe ze werken en hoe ze effect sorteren;
2. **taalvaardigheid:** zonder lees-, schrijf- en spreekvaardigheid kun je niet denken, laat staan filosoferen, laat staan filosoferen met anderen;
3. **persoonsvorming:** bij de HTF heeft filosofie altijd een persoonlijk effect en versterkt zij de ontwikkeling van de eigen identiteit en een eigen stijl ('stem'); HTF-studenten leren eigenstandig denken en ontwikkelen een persoonlijke morele oriëntatie.

De kernwaarden die de HTF als organisatie richting geven, zijn:

1. **reflectieve cultuur:** als HTF willen we zelf de reflectieve cultuur zijn die we buiten de HTF stimuleren;
2. **kleinschalig:** we vormen een overzichtelijke praktijkgemeenschap, waarin we elkaar kennen, de (communicatie)lijnen kort zijn en we maatwerk kunnen bieden;
3. **mean-en-lean:** de HTF is een platte organisatie, zonder overbodige bureaucratie en overhead; alles is gericht op het primaire proces.

4. **toegankelijk:** de HTF maakt filosofen toegankelijk en is als (onderwijs)organisatie open en laagdrempelig, ook voor studenten met een beperking of met een kleine beurs; Nederlands is mede om die reden de voertaal.

De titel van deze notitie, *'Werk leren maken van filosofie'*, fungeert als ijkpunt voor de inrichting van het onderwijs aan de HTF: van het curriculum en het toetsbeleid, tot alle andere didactische en pedagogisch keuzes.

Deze notitie behelst ook de inrichting van de HTF als onderwijsorganisatie en de ruimte die HTF-docenten hebben om hun onderwijs vorm te geven. Aangezien ons onderwijs voornamelijk plaatsvindt in een leerwerkgemeenschap, bepalen bovenstaande missie en visie in sterke mate de cultuur en identiteit van de opleidingen die wij verzorgen en van de HTF als geheel.

2. Onze onderwijsvisie

Met ons onderwijs scholen wij toegepast-filosofische professionals, die zinvol aan kunnen zetten tot reflectie. Professionals die niet alleen analytisch sterk en normatief georiënteerd zijn, maar ook concrete bijdragen kunnen leveren aan organisaties, zoals praktijkgericht onderzoek, advies, socratische gesprekken of trainingen. Via de bachelor- en masteropleidingen leren professionals daadwerkelijk *werk maken* van filosofie.

De HTF-onderwijsvisie stoelt op vier principes:

1. De beroepspraktijk is leidend

Wat de HTF onderscheidt van de universiteit, is dat de filosofieopleidingen praktijkgericht en niet theoriegericht zijn. HTF-docenten en -studenten laven zich aan de ideeëngeschiedenis van de filosofische canon, maar zijn primair gericht op de beroepspraktijk van (toekomstige) beroepsbeoefenaren en op de maatschappelijke thema's waarbinnen zij zullen werken, zoals 'digitalisering', 'duurzaamheid', 'goed bestuur' of 'bestaanszekerheid'. De toepasbaarheid van de kennis en vaardigheden die tijdens de opleiding verworven worden, staat daarbij steeds voorop. Studenten moeten leren om veelal niet-filosofisch geschoolde professionals zinvol aan te zetten tot reflectie. Onderwijsmodules in de hogere jaren zijn veelal ontworpen rond concrete opdrachten die HTF-docenten zelf hebben uitgevoerd. Studenten studeren af op een concrete filosofische bijdrage, die ze voor een niet-filosofisch geschoolde opdrachtgever moeten uitvoeren.

2. Vakbekwaam *dus* breed gevormd

De HTF leidt toegepast filosofen op die midden in de maatschappij werk kunnen maken van filosofie en vanuit hun eigen vakbekwaamheid van waarde zijn op de werkvloer. De HTF benadert deze bekwaamheid holistisch: de benodigde kennis, vaardigheden en (beroeps)houding die een toegepast filosoof bekwaam maken, zijn onlosmakelijk verbonden met diens vorming. Een toegepast filosoof is bijzonder taalvaardig, heeft culturele bagage, kennis van het publieke domein en heeft zich ontwikkeld tot een zelfstandig denkend, moreel georiënteerd en maatschappelijk betrokken individu. Alleen dan kun je – bijvoorbeeld als docent, gespreksleider of programmamaker – bestaande praktijken zinvol problematiseren en nieuwe, richtinggevende ideeën ontwikkelen met en voor anderen. De HTF biedt studenten een stimulerende omgeving waarbij (persoons)vorming concrete aandacht krijgt.

3. De HTF als leerwerkgemeenschap

Studenten leren alleen filosofie professioneel in te zetten door te oefenen: met elkaar, met docenten en met externe partijen. De HTF heeft zich de afgelopen tien jaar steeds verder ontwikkeld tot een leerwerkgemeenschap, waarbij docenten hun eigen beroepspraktijk naar binnen halen, en waar studenten mee kunnen denken en doen bij de uitvoering van realistische, betekenisvolle opdrachten uit de praktijk. De HTF heeft een actieve werkplaats (het HTF Denkhuis), waarbinnen docenten, studenten en alumni opdrachten vanuit het werkveld aannemen en uitvoeren. Stage- en afstudeerplaatsten worden vaak gevonden op basis van een groeiend netwerk van toegepast filosofen.

4. Een docentgedreven organisatie

Onderwijs kan nooit beter zijn dan de docenten die het verzorgen. HTF-docenten zijn zelf filosofisch geschoold én hebben daarnaast ruime ervaring in de praktijk: als docent, onderzoeker, bestuurder, journalist, programmamaker of gespreksleider. Ze zijn niet alleen ervaren, maar ook professioneel en persoonlijk gevormd, en 'leven voor' wat toegepaste filosofie is. Ze vormen de brug van theorie naar beroepspraktijk. Daarom staat de docent binnen de HTF als onderwijsinstelling centraal: de HTF draagt niet alleen permanent zorg voor een ervaren en gebalanceerd docententeam, de organisatie is zo plat en 'mean-en-lean' als mogelijk, en alles staat volledig ten dienste van het primaire onderwijsproces.

Deze principes gelden voor zowel de bachelor- als de masteropleiding, maar krijgen concreter vorm al naar gelang de richting (Toegepaste Filosofie of Onderwijs, binnen de BA) en het niveau (BA of MA); leidend voor deze verschillen zijn de beroepsspecifieke competenties, die we voor de verschillende opleidingen en afstudeerrichtingen geformuleerd hebben.

Wat nu volgt, is een nadere toelichting op het ontwerp van onze opleidingen en de randvoorwaarden en uitdagingen die het opleiden van toegepast filosofen met zich meebrengt.

3. De HTF als leerwerkgemeenschap

De HTF is primair gericht op de beroepspraktijk. De toepasbaarheid van de kennis en vaardigheden van het gegeven onderwijs staan voorop, en onze docenten halen de beroepspraktijk naar binnen. De HTF ontwikkelt zich steeds verder tot een leerwerkgemeenschap, waar docenten, studenten, alumni en externe partners samen werken aan het vormgeven en uitvoeren van filosofie in de praktijk. Docenten putten uit hun eigen beroepspraktijk – of dat nu onderwijs, gespreksvoering, advisering of publieksfilosofie is – en studenten draaien mee en bouwen gaandeweg hun eigen werkervaring op. Leren en werken lopen in elkaar over.

De HTF als thuisbasis

De HTF beschikt over een toegankelijke leslocatie in Utrecht, met verschillende ruimtes, waar studenten kunnen oefenen en waar tal van toegepast filosofische bijeenkomsten georganiseerd worden. Niet alleen het onderwijs, ook de oefensessies en andere evenementen van de HTF-studievereniging 'Denken & Doen', diverse symposia en trainingen vinden er plaats. Studenten, docenten en externe partijen gebruiken de ruimtes ook voor projecten die ze gezamenlijk ontwikkelen.

Alumni-betrokkenheid

De HTF is een leerwerkgemeenschap die verder gaat dan het formele curriculum. Leren stopt niet bij het behalen van een diploma. De HTF onderhoudt actieve banden met haar alumni, die regelmatig bij de HTF terugkeren als gastdocent, opdrachtgever, stagebegeleider of deelnemer aan verdiepingssessies. Zo blijft de HTF-gemeenschap groeien en zich vernieuwen. De HTF faciliteert ook postinitieel onderwijs, waarbij alumni zich aan de hand van actuele thema's verder kunnen ontwikkelen. Filosofie is immers nooit af en vraagt om blijvende reflectie, bijstelling en verdieping. Door deze voortdurende betrokkenheid blijft de gemeenschap levendig en actueel.

Het HTF Denkhuis

De HTF bouwt aan een actieve werkplaats van waar docenten en toegepast filosofen in het HTF-netwerk opdrachten van buiten aannemen: het HTF Denkhuis. Dit is hét expertisecentrum voor toegepaste filosofie. Opdrachtgevers zijn (semi)overheid, bedrijven, scholen en andere maatschappelijke organisaties. Het HTF Denkhuis helpt mensen en organisaties om hun ideeën te verhelderen, en een visie te ontwikkelen. Daarbij wordt uiteraard volop gebruik gemaakt van filosofische werkvormen en filosofisch gedachtegoed.

Het HTF Denkhuis draagt zelf direct bij aan de missie van de HTF: filosofie laten doordringen tot in de haarvaten van de samenleving. Er is op allerlei plekken in de samenleving grote behoefte aan reflectie en ideeënontwikkeling. Het HTF Denkhuis zet reflectie *in* en reflectie *aan*, en heeft hiervoor de mensen en werkvormen in huis. Grofweg onderscheidt het HTF Denkhuis drie categorieën van diensten:

1. praktijkgericht onderzoek, waarbij de onderzoeksvraag *zelf* en de onderliggende waarden altijd ter discussie staan;
2. onderwijs op maat, met diverse cursussen, trainingen en workshops, en het helpen verrijken van curricula van scholen;
3. socratische gespreksvoering: gestructureerd gezamenlijk onderzoek aan de hand van een concrete vraag en casuïstiek.

Studenten van de bachelor- en masteropleiding draaien mee in de uitvoering van deze opdrachten (MA-studenten brengen vaak ook zelf opdrachten in). Bij grote opdrachten wordt een stage- of afstudeerplaats gecreëerd, waarbij studenten een verdiepingsslag kunnen maken bij de uitvoering van de opdracht.

DenkLab

De HTF is nauw betrokken bij het DenkLab, een branchevereniging van, voor en door vakgenoten in de praktische filosofie. Het DenkLab biedt vier keer per jaar een oefenplaats om toegepast-filosofische werkvormen (zgn. 'praktijkwijzers') te testen, nieuwe manieren van werken te bespreken, en om elkaar te ontmoeten en ervaringen uit te wisselen. De meer dan honderd professionals die lid zijn van deze vereniging (onder wie ook HTF-studenten), maken zich sterk voor meer samenhang, verbinding en zichtbaarheid van toegepaste filosofie, en daarmee van het beroep van toegepast filosoof. Deelnemers hebben ruime ervaring met filosofische werkvormen in de praktijk, dus in de begeleiding van groepen of individuen. Veel leden hebben een eigen praktijk, zijn serieus bezig met het opbouwen daarvan of doen hun toegepast-filosofisch werk in dienstverband.

***Phronèsis* – vakblad voor toegepaste filosofie**

Phronèsis is niet alleen het magazine van de HTF als hogeschool, maar ook een platform voor reflectie, uitwisseling en verdieping van toegepaste filosofie. Het blad beoogt meer invulling en bekendheid te geven aan het beroep van de toegepast filosoof en daartoe brengt het studenten, docenten, alumni en partners uit het werkveld met elkaar in gesprek over vragen en methoden uit de beroepspraktijk. Daarmee weerspiegelt het blad de leerwerkgemeenschap die de HTF wil zijn. Het biedt

ook een oefenplaats voor studenten: het schrijven, redigeren en samenstellen van het blad is een vorm van gezamenlijke kennisproductie en betekenisgeving. Het blad is in digitale vorm te lezen via de website van de HTF.

WWW.HOGESCHOOLVOORTOEGEPASTEFILOSOFIE.NL